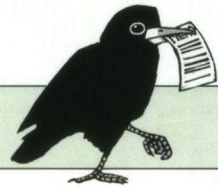

Korte Mededelingen

Grenzeloze variatie aan natuurkunst in Opheusden

Onder de noemer 'Grenzeloze variatie' zet Kunstgalerie Oog voor Natuur in Opheusden dit voorjaar het werk van Julie Askew, Hans Dekkers en Elwin van der Kolk extra in de schijnwerpers. Hans Dekkers toog naar de meest onherbergzame streken van deze planeet om er alle wilde ganzen en zwanen te fotograferen. Twee prachtige boeken zijn het resultaat. Zijn nieuwste uitdaging is om deze vogels met eigen handen te maken. De sculpturen op ware grootte van brons, hout of kunststof zijn zo natuurgetrouw, dat ze onmiskenbaar alle aandacht trekken. Elwin van der Kolk is in de kunstgalerie een oude bekende, maar zijn schilderijen zijn telkens verrassend nieuw. Vooral vogels dicht bij huis weet hij met het penseel trefzeker neer te zetten. Mede om die reden vroeg Vogelbescherming hem om talloze uitgaven van illustraties te

voorzien. Zo maakte hij samen met Nico de Haan de Vogelontdekguide, een boek dat onlangs werd bekroond met de zilveren griffel. Een workshop bij de wereldbe-

roemde Canadese 'wildlife artist' Robert Bateman bracht Elwin van der Kolk acht jaar geleden in contact met Julie Askew. Het is bijzonder dat beide, door Bateman geïnspireerde schilders, elkaar weer treffen in Opheusden. De Engelse natuurkunstenaar blijkt een ware globetrotter en heeft op het gebied van 'wildlife art' haar sporen verdiend. Dat zal niet alleen blijken uit haar boek 'Paint the World' dat in juni van de pers rolt, maar ook uit de

Meerkoet (acrylverf).
Illustratie: Elwin van der Kolk

schilderijen die ze dit voorjaar in de Betuwse galerie toont.

De verkoopexpositie 'Grenzeloze variatie – natuurkunst van Julie Askew, Hans Dekkers en Elwin van der Kolk' bij Kunstgalerie Oog voor Natuur is van 2 februari tot en met 26 april 2008 – op zaterdagen – gratis te bezichtigen aan de Lindelaan 2a te Opheusden (Gld.), van 10.00 tot 17.00 uur. Of op afspraak op een doordeweekse dag, telefoon: (0488) 44 23 66. Meer informatie is te vinden op: <http://www.oogvoornatuur.com>.

Richard Meinertzhagen: militair, ornitholoog, globetrotter, auteur, grootwildjager, diplomaat, spion en... fraudeur!

Mocht u besluiten het eind vorig jaar verschenen: 'Birds of South Asia: The Ripley Guide' te kopen, dan krijgt u niet alleen op de boekenplank twee delen met in totaal ruim duizend pagina's kwaliteit over de vogels van Zuid-Azië, maar maakt u tevens kennis met het boek dat de reputatie opblies van Richard Meinertzhagen. Deze werd tot voor kort gerekend bij de grote (Engelse) vogelonderzoekers van de vorige eeuw. Dat is over. Eén van de auteurs van de 'Ripley Guide', de 47-jarige Amerikaanse Pamela Rasmussen heeft aangetoond dat Meinertzhagen er niet voor terugdeinsde vogelhuiden te stelen uit musea en privécollecties en deze, voorzien van labels met hem passende data, terug te brengen in het wetenschappelijke circuit. Er gingen al eerder kritische geruchten rond over zijn

activiteiten. Zelfs al voor zijn overlijden in 1967 was er achterdocht. Maar met het uitvoerige artikel in de gerenommeerde 'The New Yorker' van 29 mei 2006, een artikel dat was voorzien van de veelzeggende subtitel 'Uncovering the biggest scandal in the bird world', was de onthulling compleet.

In Meinertzhagens geboortejaar 1878 bevond het Britse wereldrijk zich in het zenit. Het milieu waarin hij opgroeide, bracht hem reeds in zijn jongensjaren in contact met beroemde ornithologen als Dresser en Rothschild en hij heeft zelfs Charles Darwin gezien. In 1891, toen hij op dertienjarige leeftijd zijn vader vergezelde op zakenreis, logeerde hij in Boedapest in hetzelfde hotel waar de deelnemers verbleven van het Tweede Ornithologische Congres, onder wie Seebohm en Saunders.

Meinertzhagen was voorbestemd voor een militaire loopbaan. Hij bracht het tot kolonel. De Eerste Wereldoorlog bracht hij door in Oost-Afrika en in het Midden-Oosten waar hij, volgens zijn dagboeken, menig stout stukje uithaalde. Hij werkte samen met T.E. Lawrence – jawel, de 'Lawrence of Arabia' – maar ze verschilden van inzicht. Meinertzhagen was pleitbezorger van de Joodse staat, het plan Balfour, terwijl Lawrence de Arabische zaak was toegedaan. Meinertzhagen verliet het leger op 47-jarige leeftijd in 1925 waarna hij met pensioen ging. Van jongs af aan verzamelde hij vogels,

vooral in Afrika en Azië, maar ook elders. Daarbij kwam het ook tot jachtpartijen op zoogdieren. In één van de drie biografieën, die van Mark Cocker, staat in het hoofdstuk 'The Killing Age' hoe het bij die jachtpartijen toeging. Daarvan wordt men niet vrolijk. Trouwens, op opmerkelijk veel foto's in Cockers biografie, staat Meinertzhagen afgebeeld met een geweer. Ook is er eentje genomen in september 1946 in Zweden, waar hij trekvogels bestookte. Een andere foto van najaar 1937 stamt uit Hongarije, van de Hortobágy, waar de kolonel Peter Scott tegen het lijf liep. In zijn 'Wild Chorus' doet Scott uitvoerig verslag van de belevenissen in Hongarije, maar over zijn ontmoeting met Meinertzhagen rept hij met geen woord.

Het was de Ier Alan Knox die de steen in de vijver gooide. Via de 'Ibis' toonde deze in 1993 overtuigend aan dat verschillende door de kolonel in januari 1953 in Frankrijk verzamelde Barmsijzen voorzien waren van labels met onjuiste data. Knox stelde dat de bewuste vogels waarschijnlijk waren ontvreemd uit een serie exemplaren die berust in het British Natural History Museum (BNHM), verzameld door R.B. Sharpe in Engeland in november 1884. Dat baarde opzien, temeer omdat Meinertzhagen een man van formidabele reputatie was, in feite al een legende tijdens zijn leven en gelauwerd met de hoogste ornithologische onderscheidingen. Maar de publicatie van Knox was voor Barbara en Richard Mearns voldoende om in hun in 1998 verschenen 'The Bird Collectors' het hoofdstuk over Meinertzhagen te besluiten met 'the quality and lasting value of his life's work as a naturalist has still to be properly researched and assessed, a need which has become increasingly obvious in the light of recent allegations of fabricated data'. Rasmussen las het artikel van Knox in 1996, toen ze al een paar jaar bezig was met de voorbereiding van de Ripley Guide. Daarbij kwam ze tot de conclusie dat ze veelvuldig te maken zou krijgen met de ornithologische nalatenschap van Meinertzhagen. Diens collectie van circa 25.000 vogelhuiden was in 1954 verworven door het BNHM. Slechts een deel van die huiden stamde uit het gebied dat de Ripley Guide zou behandelen, maar het

ging wel om belangrijke gevallen. En dan was er nog eens een hele reeks publicaties, vooral in de 'Ibis'. Een paar weken later reisde Rasmussen naar Engeland, naar Tring, voor overleg met Robert Prys-Jones van het BNHM. Ze gingen aan het werk, later ook met Nigel Collar van BirdLife, die tot dusver Meinertzhagen als zijn held beschouwde. Alan Knox kwam tot zijn barmsijzen-analyse door via forensisch onderzoek van de huidjes na te gaan hoe deze waren geprepareerd. Besloten werd honderden vogelhuidjes te röntgenen, gebaseerd op het gegeven dat ieder een eigen werkwijze en stijl van prepareren heeft. Door deze werkwijzen onderling te vergelijken en tegelijkertijd lijsten van uit musea en collecties 'vermiste' vogels te raadplegen, kwam men tot schokkende resultaten, waarvan de New Yorker er een rijtje opsomt. Bijvoorbeeld drie volgens de label op een dag in januari 1952 in Nagaland, Noordoost-India door Meinertzhagen verzamelde Fitissen, waren in werkelijkheid bemachtigd door Seebohm en Brown in de zomer 1885 in Noordwest-Siberië. Bij verscheidene gelegenheden werd ontdekt dat Meinertzhagen de vogels kennelijk opnieuw had geprepareerd, waarschijnlijk om de werkwijze van de originele preparateur te verbergen. Daarbij was één van de meest treffende fraudes die van de Bossteenuil *Athene blewitti*, één van de zeldzaamste vogels van India. Meinertzhagen claimde er eentje te hebben geschoten in Gujurat in oktober 1914. Dertig jaar eerder had James Davidson er verschillende verzameld in Maharashtra. Rasmussen en Prys-Jones vergeleken beide exemplaren, waaruit bleek dat onder de vleugel van het exemplaar dat Meinertzhagen als het zijne had geclaimd, een geel stukje katoen was bevestigd van identiek materiaal dat ook onder de vleugel van Davidsons vogel bevestigd was. Bij het karwei om Davidsons huidje opnieuw te 'bewerken' had Meinertzhagen kennelijk vergeten dat koordje te verwijderen.

Wat bezielde Meinertzhagen? Niet het geld, want dat bezat hij voldoende. Geld was de drijfveer bij George Bristow, de man van de Hastings Rarities, die tussen 1892 en 1930 rond het in Zuidoost-Engeland gelegen Hastings tientallen soorten 'verzamelde' die nieuw waren

voor de nationale Britse lijst. Veel later werd onthuld dat de bewuste exemplaren afkomstig waren van elders, maar dat deze dan als 'nieuw voor Engeland' voor goed geld verkocht werden aan verzamelaars. Die onthulling kostte de Britse lijst zo'n dertig nieuwe soorten. Neen, het kan niet anders dan dat Meinertzhagen uit was op reputatie. In Engeland kwam de schok hevig aan en is het 'welles-nietes' nog niet uitgewoed. Begrijpelijk, want de consequenties zijn enorm. Hoeveel publicaties en handboeken borduren niet voort op het werk van de kolonel? Bill Bourne, een ornitholoog van naam, smaalde dat het gedans op het graf van Meinertzhagen nu is begonnen, maar dat deze desondanks meer gedaan heeft voor de ornithologie dan alle critici samen. Maar ook komen ook nog meer feiten los. In 1919 al was Meinertzhagen in het BNHM betrap op het stelen van vogels, waarna hem de toegang tot de Bird Room werd ontzegd. Lord Rothschild zorgde er in 1921 voor dat het verbod werd ingetrokken, zij het dat deze zelf Meinertzhagen ook verdacht. In 1934 en 1935 bemoeide Scotland Yard zich met de kolonel. En een oude medewerkster van het BNHM bekende dat de instructie gold Meinertzhagen in de gaten te houden, maar niet te beschuldigen. Zij was ervan overtuigd dat het museum niet graag de collectie van 25.000 huiden aan zich voorbij zag gaan. De schok van de Rothschild-collectie van 280.000 huiden die in 1931 naar de Verenigde Staten ging, was in het BNHM hard aangekomen. Te voorzien valt dat meer onthullingen zullen volgen, onder andere over de mate waarin de kolonel voor zijn grote werk 'The Birds of Arabia' gebruikmaakte van een manuscript van George Bates. Meinertzhagen volstond ermee onder de literatuurverwijzingen te schrijven: 'It has been of great value to me in writing this book and reflects the greatest credit on its author for accuracy and research'. Meinertzhagens biograaf Cocker plaatste in 1989 al vraagtekens en de New Yorker gaat al heel wat verder. 'Ruffled Feathers' is de titel van dit verhaal, hetgeen betekent 'verfrommelde veren', hetgeen wel te plaatsen is als het gaat om oude vogelhuiden. Maar het betekent ook zoiets als 'beschadigde reputatie' en 'opschepper'. 'n Rijke taal, het Engels,

nietwaar?

Met dank aan Peter Milders.

GLO

LITERATUUR:

Cocker, M. (1989): Richard Meinertzhagen. Soldier, scientist & spy. Mandarin, Londen.

Dymond, N. (2005): Review of Birds of South Asia. The Ripley Guide. British Birds 98: 609-610.

Meinertzhagen, R. (1954): The Birds of Arabia. Oliver & Boyd, Edinburgh/Londen.

Mearns, B. & R. (1998): The Bird Collectors. Academic Press Limited, Londen.

Scott, P. (1939): Wild Chorus. Country Life Limited, Londen.

Seabrook, J. (2006): Ruffled Feathers. The New Yorker jrg. 82 No. 15 van 29 mei 2006: 50-61.

Zweeres, K. (1962): Britten saneerden hun 'checklist'. *het Vogeljaar* 10 (6): 434-437.

Volksnamen voor de Ringmus

De naam Ringmus klinkt ons net zo vertrouwd in de oren als het vogeltje zelf voor ons was. Ringmussen verdwijnen echter steeds meer uit het beeld van de 'vogelaarstuin'. We moeten ze tegenwoordig helpen met nestkastjes en schuilhoeken in onze tuinen.

Tuinmus noemt men hem nog steeds in Zuid-Limburg, maar dan met de oer 'oe' die in Achterhoeks en Gronings hoes ('huis') ook nog zit: Toenmusj. Bijna niet meer te herkennen. En het wordt nog erger, als men in plaats van een n een l uitspreekt in Toelmusj. Je zou dan bijna aan het Engelse 'tool' (gereedschap) gaan denken en daarbij maak je je voorstellingen als bij de Galapagosspechtvink (van Darwin), die met een zelfgeplukte cactusstekel larven uit hun diepe gangen in het hout peutert. Zo'n verbastering van

Illustratie: Dirk Moerbeek.

Illustratie: Dirk Moerbeek.

n tot 1 vindt men mogelijk ook bij het Katrielmuschje, dat overigens bij de drukker van Daalders Vogelkiekjes (1910) nog verdere duivelse verbastering onderging: daar is het een Katuilmuschje geworden. Katrienmuschje dan? Maar wat heeft Catharina met deze vogel te maken? Mede vanwege Duits Ringelspatz herkennen we de soort in Ringel-mus nog wel; bij Ringel-duts en Ringeltute wordt het al lastiger. En wat is een Kringleunink? Inderdaad, het is (of was) de Ringmus in Winterswijk; leunink is een Saksisch woord voor 'mus'.

Als je de namen in moeilijkheidsgraad opbouwt, wil je de naam aan het eind van de serie nog wel herkennen en érkennen. Maar als je de moeilijkste van een serie gelijk op tafel gooit staat de tegenstander

Illustratie: Dirk Moerbeek.

gelijk perplex: Wat is een Houteren Jilleke? Het is één van de vele bizarre ringmusnamen in het oosten van Noord-Brabant. Van 'houteren' moeten we niet schrikken: het is plaatselijk het gewoonste woord van de wereld. De volgende zin ontleende ik aan een aanbieding die ik aantrof op internet: "Oud karretje met houteren wielen in goede staat bel voor info: ...". "Houteren betekent 'houten', dus de vogelnaam is dan te lezen als: Houten Jilleke, Jilleke van hout. Maar wie was die 'Jilleke'? Net als bij Katrien kom je er nooit goed uit als je je fantasie niet een beetje gebruikt. Nog vaker dan Jilleke steekt er in die namen het stukje rilleke. Houterilleke bijvoorbeeld, in de Peel. Ik vermoed, dat rilleke een verbastering van ringelke is en dan komt er gelukkig weer een beetje zicht op het complex. Het stukje 'hout' komt van de begrijpelijker naam Houtmusje, die door het heel grote Brabantse gebied verspreid voorkomt. Het musje (van de twee) dat het vaakst in het hout, in de boom zit. Waarvan ook Boommusje en Boomotter. Die is gek! Er werd wel verondersteld, dat de Ringmus zo glad als een Aal en zo lenig als een Otter zou zijn. Nu is dat eerste beslist waar, want een leerling-vogelvasthouder is pas geslaagd als hij geen Ringmus meer door de vingers laten glijpen, een rotgeintje dat Jan van Tussenbroek met mij ook uithaalde toen ik hem op zijn vinkenbaan bezoeken mocht. En dus zullen Ringmussen lenig zijn. Maar dan zo lenig als een Otter? Hier speelt het taalverschijnsel metanalyse: Boomotter moet eigenlijk zijn: Boomotte. Er werd in Boomotter een m te weinig geschreven. Die tussen r is daar gekomen omdat men het woord motte niet meer begreep. Een motte is een Vlaamse sullige vrouw; misschien nog wel erger ook, dat weet ik niet zo precies. Een Boomotte is dus een vogel die in een boom zit (dat klopt bij de Ringmus) en die eruitziet als een sullige vrouw of erger (dan is het een metafoor), of zich althans zo gedraagt (dan heet het een metonymia). Een mus, al helemaal een Huismus niet, hoeft zich niet veel te misdragen om de verschrikkelijkste scheldwoorden naar de kop geslingerd te krijgen. Vooral in Limburg kunnen ze er wat van; een béetje mus is daar al gauw een 'zeiker'. Zitten ze in het koren, dan zijn het 'korrezeikers'.

In Alblasserdam heeft men nog weer een ander verdwijnend landschapselement aan de Ringmus gekoppeld: Stoverik, 'bewoner van de stoof als het ware. Een stoof is een geknotte Wilg. De Pootmus van Hoogerheide en Oudenbosch woont in ongeveer zoiets: een poot is daar een boomstronk. Van Dale schrijft dat een poot een vruchtboom is.

■ K. Eigenhuis, Rietgorsstraat 1, 1431VT Aalsmeer.

Henk Slijper overleden

Op 3 november 2007 overleed op 85-jarige leeftijd Hendrik Johannes Slijper. Met hem ging heen één van grootste en in ieder geval de bekendste Nederlandse vogelschilders van de vorige eeuw. Terecht vermeldde de directeur van Vogelbescherming Nederland Fred Wouters in de overlijdensadvertentie die de vereniging plaatste, dat Slijper door zijn werk velen kennis over vogels bijbracht en dat zijn – al decennia oude – serie vogelherkenningsplaten nog dagelijks veelvuldig wordt gebruikt. Henk Slijper werd geboren in Amsterdam op 3 januari 1922. Drie maanden na de geboorte verhuisde het gezin naar Heemstede, waar Henk zijn jeugd doorbracht. Het ouderlijk huis was een treffpunt voor kunstenaars en kunstliefhebbers. Zijn vader was een verdienstelijk amateurschilder. Deze omstandigheden gevoegd bij de inspirerende vogelrijkdom van de nabijgelegen duinen, de bossen van de duinrand en de polders rond de Spaarne waren richtinggevend voor Henk. Voorzien van schetsboek en schilderdoos trok hij de natuur in. Daarbij gingen de vogels de belangrijkste plaats innemen. Bijna zeventig jaar later en gekluisterd aan een rolstoel, vertelde Slijper mij zeer beeldend hoe hij in de zomer van 1937 in de Amsterdamse Waterleidingduinen voor het eerst de daar toen nog broedende Grielen zag en hoe hij, liggend op een duinhelling, de vogels uren observeerde. In 1938 verhuisden de Slijpers naar Bussum. Hij was al lid van de NJN en hij maakte daar kennis met de Gooise vogelaars en met het rijk geschakeerde landschap van Het Gooi en de omstreken

HENK SLIJPER 3 januari 1922 – 3 november 2007

Op 3 november overleed Hendrik Johannes Slijper in het Rosa Spierhuis te Laren. Met de in 2001 overleden eindredacteur van *het Vogeljaar*, Jaap Taapken, deelde Henk niet alleen de passie voor de vogels, maar ook voor het schaatsen. Henk en Jaap hebben de Elfstedentocht eens uitgereden. Henk Slijper woonde en werkte vele jaren in het Gooi en zo lijkt het niet verwonderlijk dat *het Vogeljaar* diverse malen een voorplaat van Henk op een van haar nummers had. Op de website van *het Vogeljaar* vindt u afbeeldingen van voorplaten van de jaargangen 1962 tot en met 1975 (de jaargangen 10 tot en met 22) die Henk voor *het Vogeljaar* tekende. Wij streven er naar daar in de loop van dit jaar ook andere voorplaten en de inhoud van de nummers te kunnen tonen. Dat Henk voorrang krijgt komt doordat hij onlangs overleed en wij hem willen eren. Wij vonden 27 voorplaten van Henk Slijper. Redactie *het Vogeljaar*

en zijn vogels, inclusief de daar toen nog huizende Korhoenders.

De Tweede Wereldoorlog leverde Slijper een onvrijwillig verblijf op in het concentratiekamp te Vught. Tijdens dat verblijf kwam hij overigens wel toe aan tekenen. Na 1945 woonde Slijper afwisselend in Amsterdam en Het Gooi. In 1970 betrok hij met echtgenote Thea een woning aan de Eemdijk te Eemdijk.

Al tijdens zijn Haarlemse periode kreeg Slijper de eerste privé-tekenlessen. Later gingen deze door. In Amsterdam behaalde hij het diploma van het Rijksinstituut tot opleiding van Tekenleraren. Lang volgde hij in Amsterdam lessen aan de Rijksacademie. Al in 1946 – hij was toen 24 jaar oud – viel hem de Willink van Collenprijs voor schilderkunst ten deel. Vele prijzen zouden volgen. In 1954 begon hij in vaste dienst van de Gooise Academie teken- en schilderlessen te geven in het Larense Hotel Hamdorff. Daarmee zou hij tot 1979 doorgaan.

Roofvogels

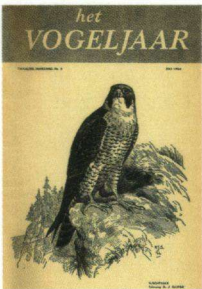
De veelzijdigheid van Slijpers belangstelling was verbluffend. Daarbij ging het in de eerste plaats om muziek, literatuur en alles wat te maken had met natuur, in het bijzonder vogels. Daarnaast was hij geïnteresseerd in de technische problemen waarmee een schilder te maken kan krijgen. Deze brachten hem ertoe onderzoeken te doen naar bindmiddelen en

pigmenten. Via de natuurstudie kreeg hij belangstelling voor aëro- en hydronamische problemen en ontwierp en bouwde hij modelzeiljachten. Door een racefiets te gebruiken en te schaatsen, werkte hij ook bewust aan zijn conditie. Zijn schaatsprestaties mochten er zijn. In 1954 reed hij de Elfstedentocht en verder legde hij zich toe op lopen, klimmen en skiën.

Noorwegen was zijn favoriete vakantie-land. Van politiek en religie moest hij niets hebben. Wel was hij lid van de Antroposofische Vereniging. Bij alle gaven die Slijper bezat, behoorde ook die van het geschreven woord, waaronder poëzie. Zo getuigt zijn in 1960 geschreven gedicht 'Valkerij' van een hevig emotionele betrokkenheid bij de 'Hoge vlucht'. Jarenlang was hij ornithologisch secretaris van 'Adriaan Mollen', het Nederlandse Valkeniersverbond. Zijn ontwerp van valkenhuif die alle roofvogels een goede pasvorm biedt, kreeg de naam 'Slijper-hood'.

Bovenaan stonden echter steeds weer de vogels, altijd en overal, met in de eerste plaats roofvogels. Trouwens, het was via zijn revalidatiewerk aan gewond geraakte Buizerds en Torenvalken dat hij betrokken raakte bij de valkerij.

Naast de serie vogelherkenningsplaten was ook de reeks 'Roofvogels en Uilen' waardoor Slijper bekendheid kreeg bij een breed publiek. Hij maakte die serie in opdracht van de ICBP, het huidige BirdLife, in de jaren zestig, toen het met de roofvogels bergafwaarts ging. Voor deze opdracht bereisde hij grote delen van Europa.

Slijper verschenen. Na de start van *het Vogeljaar* zijn ook daarin nog jarenlang veel tekeningen van Henk gebruikt. De reactie heeft er daarom gemeend goed aan

Toen in 1953 dit tijdschrift werd opgericht als 'Wiek en Sneb', ging behalve Rein Stuurman ook Henk Slijper werk leveren voor omslagen van het blad en ter illustratie van artikelen. In de loop der jaren zijn er talloze tekeningen van

te doen op de website van *het Vogeljaar* een selectie te plaatsen uit het vele materiaal dat Slijper leverde. Zie: <http://www.vogeljaar.nl> Aanbevolen!

Steenbok

Een poging te beschrijven 'wie Henk Slijper was' is aanzienlijk moeilijker dan om aan te geven hetgeen hij allemaal verrichtte. Gelooft men in astrologie, dan zal de kwalificatie een 'echte Steenbok' aanspreken. Bekijk zijn uit 1989 daterende 'Zelfportret bij stormramp'. Op dat paneel staat op de achtergrond een Tapuit afgebeeld, als om aan te geven dat alleen vogels de kennelijk in sombere stemming verkerende schilder nog vreugde bieden. Degenen die met Slijper omgingen, weten dat bij hem stemmingswisselingen elkaar

H.J. Slijper als publicist

Henk Slijper was niet alleen een zeer productieve en begaafde beeldende kunstenaar maar publiceerde ook regelmatig over vogels. Hieronder een overzicht van de belangrijkste publicaties. Deze lijst werd samengesteld door Ruud Vlek.

Over de Gierzwaluw (*Apus a. apus*) (L.). *Ardea* 36 (1948), afl. 1-2, p. 42-51.

Het Korhoen (*Lyrurus t. tetricus*) (L.) in het Gooi. *Limosa* 21 (1948), afl. 1, p. 14-19.

Waarnemingen van de kleine bonte specht (*Dendrocopos minor*). *Limosa* 24 (1951), afl. 1-2, p. 67-69.

Een 17e eeuwse Hollandse tekening van de Steltkluif (*Himantopus himantopus*) (L.). *Ardea* 39 (1951), afl. 4, p. 259-261.

Enkele gegevens over het gewicht en de dagelijkse voedselhoeveelheid van de Torenvalk (*Falco tinnunculus*). *Limosa* 33 (1960), afl. 1-2, p. 54-57.

De Havik als broedvogel in Nederland. *het Vogeljaar* 11 (1963), nr. 3, p. 81-88.

Enkele gedachten over natuurbeheer en tolerantie. *het Vogeljaar* 21 (1973), nr. 2, p. 328-332.

Roofvogelbescherming is in de eerste plaats milieubescherming. *De Lepelaar* 46, sept./okt. 1976 p. 26-27.

K.H. Voous & H.J. Slijper, Roofvogels en uilen van Europa, Uitgave Vogelbescherming Nederland en het Wereld Natuurfonds Nederland, 1986.

De schetsen van de kunstschilder P.L. Dubourq gemaakt voor het Album 'Croquis de la Chasse'. In: 50 jaar valkerij 1938-1988.

Uitgave Nederlands Valkeniersverbond Adriaan Mollen, ca. 1989 p. 81-98.

Hendrik J. Slijper een overzicht. Walburg Pers, Zutphen 1993.

snel konden opvolgen. A la Freek de Jonge tijdens zijn conferences, week hij bij het schrijven van brieven vaak van het onderwerp af om daarna steeds verder af te dwalen. De terugkeer naar het oorspronkelijke onderwerp vindt dan anderhalf kantje verder plaats, zodat de lezer wel enig puzzelwerk te doen had.

Toen hij in april 1981 als gevolg van een hersenembolie linkszijdig verlamd raakte, ging het schrijven van brieven moeilijker. Maar hij liet het niet na. Integendeel. Uit diens brieven bleek altijd zijn veelzijdigheid en betrokkenheid. Bleek ook dat hij een denker was met een groot analytisch vermogen, dat hem in staat stelde direct bombast te scheiden van zuiverheid. Toen in de jaren zeventig van de vorige eeuw in dit land de polemiek over natuurbescherming versus jacht ontarda in een droefmakende polarisatie, waarbij degenen die vraagtekens plaatsten bij de gang van zaken moreel werden gediskwalificeerd, uitte Slijper via de kolommen van dit tijdschrift zijn afkeer over de toon en woordkeus die werd gebezigd. De laatste paar jaar legde Slijper zich erop toe herinneringen vast te leggen aan zijn omgang met de vogelaars uit zijn jeugd, lieden met grote namen uit de nationale ornithologische historie, die al lang geleden kwamen te overlijden. Daar zijn kostelijke anekdotes bij. Een extra bonus was dat hij envelop en brief soms voorzag van een stel ballpoint-tekeningen... originele Slijpers dus. Slijper was zijn hele leven gewend de wereld om zich heen via zijn eigen impressie vast te leggen. Kan het zijn dat hij via die verhalen over de mensen van vroeger ook dat facet uit zijn bestaan heeft willen vastleggen? Nog niet lang geleden stond hij schrijver toe zijn eerste

schetsboeken in te kijken, voorzien van handgeschreven teksten waarin hij de waargenomen kenmerken en het gedrag neerzette. Voor alle Slijper-liefhebbers is te hopen dat deze boeken snel gebundeld worden uitgegeven, a la het een poosje terug verschenen boekje over Rein Stuurman.

Een groot man die ons veel naliet ging heen. Op het front van het overlidensbericht staat een door hem in 1993 geschilderde Slechtvalk...uiteraard een Slechtvalk. Binnenin het gedicht 'Slechtvalk en Duif' van Hans Warren. Waar Slijpers geest ook moge zijn, laten we hopen dat hij er ook van vogels kan genieten. Want die betekenden heel veel voor hem. Soms bijna alles.

■ Gerard Ouweneel, op verzoek en mede namens de redactie van *het Vogeljaar*.

LITERATUUR:

- Anonymus (1988):** 50 jaar Valkerij "Adriaan Mollen". Uitgave van het Nederlands Valkeniersverbond Adriaan Mollen. Almere.
Anonymus (1993): Hendrik J. Slijper, een overzicht. Walburg Pers. Zutphen.
Scholtes, C. (2005): Rein Stuurman. De vogelschilder van Zien is Kennen. Stichting uitgeverij Noord-Holland en werkgroep Rein Stuurman. Wormerveer/Groningen.
Taapken, J. (1969): Wie is Hendrik Jan Slijper? *het Vogeljaar* 17: 79-83.
Voous, K.H. & H.J. Slijper (1986): Roofvogels en uilen van Europa. Brill. Leiden.
Voous, K.H. (1995): In de ban van vogels. Uitgeverij Scheffers. Utrecht.

REISPROGRAMMA 2008

Vogelreizen in Polen

- 18-04: Karpaten, Uilen, Spechten en Hoenders
26-04: Oderdelta-Drawa-Slonsk, Zeearenden
02-05: Biebrzamoerassen-Oerbos Bialowieza
03-05: Oderdelta-Drawa-Slonsk, Zeearenden
09-05: Biebrzamoerassen-Oerbos Bialowieza
16-05: Biebrzamoerassen-Oerbos Bialowieza
16-05: Lubelskie, Rivieren en Nationale Parken

Vogelreizen in Hongarije

- 25-04: Bükk, Tisza en Hortobagy
09-05: Kis-Balaton

Natuurreizen in Polen

- 25-07: Biebrza en Bialowieza, kano-wandelreis
19-09: Biebrza en Bialowieza, najaarsreis Dobry Den Reizen (i.s.m. Stichting Wólka)

tel.: (071) 514 17 82, info@dobryden.nl
www.wolka.org en/of www.dobryden.nl
Ook individuele reizen en maatwerk